



Pasaulinės fantastikos Aukso fondas



Harry Harrison



SUGRIŽIMAS  
Į EDENĄ

eridanās

Knygute.lt

Harry Harrison

**SUGRIŽIMAS Į EDENĄ**

Mokslinis fantastinis romanas

## DAUGIAMILIJONINIS BESTSELERIS !!!

Hario Harisono sukurtame Edeno pasaulyje dinozaurai ne išnyko, o sukūrė žiaurią civilizaciją ir pavertė žmones savo vergais. Tarp dinozaurų užaugo žmonių vaikas Kerikas, vėliau tapęs nuožmiu protingų roplių priešų. Kai Kerikas išgelbėja savo žmones nuo karingų jilanių puldinėjimų ir apsigyvena ramioje vandenyno saloje, atrodo, jog atsiranda galimybė ramiai sulaukti senatvės. Tačiau dar gyva buvusi eista Veintė, kraugeriškiausia iš visų Keriko pažintų dinozaurių, kuri prisiekė sunaikinti ir Keriką, ir visus jo gentainius...

Iš anglų kalbos vertė

BRONIUS BRUŽAS

Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"

325 tomas. Serija įkurta 1990m.

Harry Harrison - RETURN TO EDEN

New York, ibooks, 2001

Copyright © by Harry Harrison, 1988

Cover art copyright © by Melvyn Grant, 1977

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2005

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

## ***PROLOGAS: KERIKAS***

Gyvenimas nebėra toks lengvas kaip anksčiau. Pernelyg daug pokyčių, per daug žuvusiųjų, žiemos tapo per ilgos. Tačiau taip buvo ne visada. Puikiai prisimenu stovyklavietę, kurioje gimiau, prisimenu tris tenykštes šeimas, ilgas dienas, draugus, gardų maistą. Per šiltuosius metų laikotarpius gyvendavome šalia milžiniško, kupino žuvų ežero. Būtent su juo siejasi pirmieji mano atsiminimai. Pamenu, kaip žvelgdavau į ramų tyvuliuojantį vandenį, regėdavau gigantiškus kalnus, dunksančius kitoje telkinio pusėje, jų viršūnes, pabalusias nuo pirmojo žiemos sniego. Kai sniegės aplipdavo mūsų palapines, medžiotojai išsiruošdavo kelionėn į kalnus. Aš nekantraudamas laukiau, kada užaugsiu, nes troškau medžioti elnius ir plačiaragius jų giminaičius.

Paprastas pasaulis, sklidinąs paprastų malonumų, pranyko amžiams. Viskas pasikeitė, bet ne į gerąją pusę. Kartais pabundu naktimis ir jaučiu

save betrokštanti, kad nieko tokio nebūtų įvykę. Sutinku, tai kvailos mintys, nes dabartinis pasaulis pakito visais atžvilgiais. Mano įsivaizduojama egzistencijos visuma pasirodė besanti menka realybės kertelė. Ežeras ir kalnai tebuvo maža dalis srities, priklausiusios didžiuliam žemynui, kuris ribojosi su beribiu rytuose plytinčiu vandenynu.

Taip pat buvau girdėjęs apie murgus, kurių išmokau nekęsti gerokai anksčiau, nei pirmą kartą su jais susitikau. Mūsų kūnai šilti, tuo tarpu jų - šalti. Ant mūsų galvų auga plaukai, medžiotojai želdinasi barzdas, medžiojamieji gyvūnai irgi turi karštą kraują bei kailius, ko nepasakysi apie murgus. Jų gyslas stingdo ledas, oda - glotni ir žvynuota, savo nagais bei iltimis jie įnirtingai plėšo grobį. Tų siaubingų milžinų reikia prisibijoti. Ir nekęsti. Žinojau, jog murgai veisiasi šiltuose vandenyse ir pietinės srities sausumoje. Jie negalėjo ištvirti atšiauraus oro, todėl mums nekėlė jokių rūpesčių.

Kaip minėjau, padėtis pasikeitė, ir su siaubingais padariniais, su kuriais, deja, niekam nelemta susidoroti. Bėda ta, jog tam tikri murgai, pasiva-

dinę jilanėmis, protingi, kaip ir tanai. Su didžiu gailėsčiu turiu pripažinti, kad mūsų žemės tėra menkutė jilanių pasaulio dalis. Mes gyvename gigantiško žemyno šiaurėje. O pietuose, nuo vieno vandenyno iki kito, knibždėte knibžda jilanių.

Tačiau tai dar ne pati blogiausia naujiena. Už rytinio vandenyno plyti dar didesni žemynai - ten nėra jokių medžiotojų. Vien tik jilanės. Visas pasaulis priklauso joms, išskyrus mūsų mažąją sritį.

Dabar atskleisiu patį kraupiausią dalyką apie jilanes. Jos nekenčia mūsų lygiai taip pat nuožmiai, kaip ir mes - jų. Tai nėra trupučio mums nerūpėtų, jei tie padarai tebutų milžiniški bukapročiai žvėrys. Likę šiaurėje, kur šalta, mes lengvai jų išvengtume.

Tačiau kai kurios jilanės savo protu bei žiaurumu prilygsta medžiotojams. Nė nenutuokiu, kiek jų tiksliai yra. Užtenka pasakyti, kad jos apgyvendino bemaž visus didžiosios Žemės kampelius.

Visa tai žinau, nes užaugau jilanių nelaisvėje ir daug ko iš jų išmokau. Bėgant metams gerokai priblėso siaubas, kuris užplūdo, kai buvo nužudy-

tas mano tėvas ir kiti samado nariai. Išmokę jilanių kalbą tapau vienu iš jų, užmiršau, jog esus medžiotojas, netgi pradėjau vadinti žmones ustuzais, purvinais parazitais. Visos jilanės paklūsta viršiausiai, kiekvieną gyvenimo aspektą kontroliuojančiai valdovei, miesto eistai. Kadangi su pastarąja, vardu Veintė, artimai bendravau, aplinkinės žvelgė į mane, tarsi priklausyčiau iškiliausiujų sluoksniui, ir aš labai gerai apie save galvojau.

Vandenyno pakrantėje, beveik užaugusiame gyvajame Alpė-asakos mieste, apsistojo jilanės, kurias vis atšiauresnės žiemos privertė išsikelti iš tolimojo kitame žemyne klestėjusio miesto - būtent šaltis paskatino mano tėvą ir tanus iš jo samado ieškoti maisto pietuose. Jilanės perplaukė vandenyną, įkūrė miestą ant mūsų krantų ir ėmė žudyti pastebėtus tanus. Šie irgi naikino šaltakraujes būtybes, vos tik jas išvysdavo. Mus vienija bendra neapykanta.

Daugybę metų nieko apie tai nežinojau. Mano vaikystė prabėgo tarp jilanių, todėl savo mąstysena nėra kiek nuo jų nesiskyrčiau. Kai prasidėjo

karas, žvelgdamas į priešus temačiau purvinus  
ustuzus, o ne brolius tanus. Viskas pasikeitė pa-  
bendravus su belaisviu, vardu Herilakas, sama-  
daru, tanų vadovu, kuris perprato mane geriau,  
negu aš pats - save. Šnekėjau su juo kaip su  
priešu, o Herilakas kreipėsi į mane tarsi į giminai-  
tį Gan greitai prisiminiau ne tik savo vaikystės  
kalbą, bet ir ankstesnį gyvenimą, motiną, arti-  
muosius, bičiulius. Jilanės neturi šeimų, tarp  
kiaušinius dedančių driežų nepamatysi žindomų  
kūdikių, draugystė neįmanoma ten, kur viešpa-  
tauja beširdiška moterų valdžia, kur vyrai visam  
gyvenimui uždaromi į aptvarus.

Herilakas įrodė, jog esu tanas, ne jilanė. Aš jį  
išvadavau, ir mudu pabėgome. Iš pradžių dėl to  
gailėjausi, bet atgal grįžti negalėjau, nes prieš  
sprukdamas vos nenudobiau Veintės, miesto eis-  
tos. Įsiliejęs į samadus, šeimyninius tanų sambū-  
rius, kartu su jais gelbėjausi nuo mano buvusių  
bendražygių antpuolių. Tiesa, dabar radau tokią  
draugystę, kokios negalėjau įsivaizduoti brėsda-  
mas tarp svetimos rasės padarų. Susitikau su  
Armana, parodžiusia man tai, apie ką neturėjau

jokio supratimo, pažadinusia anksčiau nepažinotus jausmus. Armana, kuri išnešiojo mano sūnų.

Mūsų gyvybėms nuolat grėsė mirtinas pavojus. Veintė su savo kariūnėmis negailestingai persekiojo samadus. Mes grūmėmės, retsykiats iškovodavome pergales, netgi užgrobėme šiek tiek gyvųjų jų ginklų, mirtinų lazdų, žudančių bet kokio dydžio gyvius, todėl galėjome nusigauti toli į pietus, medžioti ir valgyti ten knibždančius murkus, naikinti mus puolančius plėšrūnus. Tačiau tanus vėl užgriuvo Veintė, kuriai niekada nepristigdavo kovotojų, atkeliaujančių iš kitos vandenyno pusės. Mums teko leistis į žygį.

Šį kartą išlikusieji gyvi perkopė apsnigtus kalnynus ir tokiu būdu išsigelbėjo nuo persekiotojų, nes jılanės negalėjo pakęsti šalčio. Mes galvojome, jog daugiau nereikės žvilgčioti per petį baiminantis dėl savo saugumo.

Ilgą laiką taip ir buvo. Už kalnų susidūrėme su tanais, kurie ne tik medžiojo, bet ir užsiėmė žemdirbyste. Savo slaptame slėnyje prižiūrėjo pasėlius, žiedė puodus, audė drobes, gamino ir kūrė daug kitų nuostabių dalykų. Saskai - taip



save vadino aptikti žmonės - tapo mūsų draugais, nes jie garbino į mastodontą įsikūnijusį dievą. Mes atvedėme savo mastodontus pas saskus ir nuo tada ramiai gyvenome jų lomoje.

Kol mus rado Veintė.

Tuomet supratau, jog mes nebeturime kur bėgti. Privalėjome kautis tarytum į kampą įspeisti žvėrys. Iš pradžių niekas manęs nesiklausė, nes jie taip gerai nepažinojo priešų. Vis dėlto medžiotojams netrukus paaiškėjo, kad jilanos nenumanė, ką reiškia ugnis. Mums derėjo nunešti fakelus į priešų miestą ir parodyti griaunamąją liepsnų galią.

Štai ką mes padarėme - sudeginome Alpeasaką, o kelias išgyvenusias jilanas išvijome į jų kraštus, plytinčius už vandenyno. Gerai, kad jų nenudėjome, nes viena iš tremtinių buvo Engė, mano mokytoja ir bičiulė. Ji smerkė žudymą, mažą to, vadovavo negausiai grupei pasekėjų, pasivadusių Gyvenimo Dukterų vardu, tikėjusių gyvybės šventumu. Kaip gaila, kad ne jos vienos liko gyvos.

Ugnyje paskendusio miesto lemties išvengė ir

Veintė. Neapykanta trykštanti būtybė pabėgo išplaukusi į jūrą uruketu, milžinišku gyvu laivu, kuriuo naudojasi jilanės.

Mintis apie ją išmečiau iš galvos, nes turėjau svarbesnių reikalų. Nors žuvo beveik visi vietiniai murgai, didžioji padegtos Alpė-asakos dalis išliko. Saskai panoro likti mieste kartu su manimi, o tautų medžiotojai grįžo pas samadus. Aš negalėjau prie jų prisijungti - apsistoti mieste privertė jilaniškoji mano esybė ir tai, jog išgyveno du patinai. Neįstengdamas pasitraukti iš apgriauto miesto visiškai užmiršau, jog esu atsakingas už Armaną ir savo sūnų. Tiesą sakant, dėl mano savanaudiškumo artimiausi žmonės vos neatsisveikino su gyvybėmis.

Mes sunkiai dirbome mėgindami atstatyti murgų miestą. Tikslą pasiekėme, tačiau visos pastangos nuėjo perniek. Kitoje vandenyno pusėje Veintė rado naujų sąjungininkių ir sugrįžo, ginkluota neįveikiamu jilanių mokslu. Šįsyk naudojosi ne hesotsanais, o nuodingais augalais ir gyvūnais. Prasidėjus antpuoliams, iš šiaurės atkeliavo samadai. Žiemą nudvėsė mirtinos lazdos, be ku-

rių jie nebūtų išgyvenę. Mieste ginklų nestigo, todėl tanai buvo priversti čia pasilikti, nors link mūsų nenumaldomai artėjo visagriaunančios jilinės.

Samadai pranešė man dar kraupesnes naujienas. Kadangi aš negrįžau pas Armaną, ji pati nusprendė mane susirasti, bet kartu su sūnumi pranyko atšiauriuose, sniegynais užklotuose kraštuose.

Tuo metu būčiau nusizudęs, jei ne menkutė vilties kibirkštis. Toli šiaurėje su paramutanais, kurie gyvena sušalusiuose tyruose, prekiaavęs medžiotojas sužinojo, kad jie priglaudė tanų moterį ir vaiką. Nejau tai mano artimieji? Negi jie išliko gyvi? Tanų, saskų ir miesto likimas man neberūpėjo. Aš privalėjau keliauti į šiaurę ir juos surasti. Į žygį išsiruošė ir Ortnaras, mano draugas bei dešinioji ranka.

Beieškodami Armanos atsidūrėme per žingsnį nuo mirties. Beveik sustingusius į ledą mus aptiko paramutanai. Man ir Ortnarui pasisekė išgyventi, deja, bičiulis nušalo pėdą, kurią teko nupjauti. Medžiotojai iš ledynų mudu išgelbėjo, ir,

dideliam mano džiaugsmui, tarp jų radau Armaną. Vėliau, pavasarį, paramutanai sugrąžino mus visus į pietus, nuplukdė atgal į miestą... bet paaiškėjo, kad šis vėl priklauso jilaneis. Samadai ir mandukto Sanono žmonės atsitraukė į tolimąjį saskų slėnį. Juos persekiojo Veintė su savo pajėgomis, garantuotos mirties pranašai. Tuo tarpu mano mažasis samadas drauge su dviem jilanių patiniais apsistojo slapto ežero pakrantėje. Bet kitiems buvo lemta žūti, ir aš negalėjau jų išgelbėti.

Visų pirma reikėjo pagalvoti apie savo gyvybes, nes nuojauta man kuždėjo, jog vieną dieną jilaneis aptiks mūsų slaptavietę. Žinojau, kad paramutanai ketina perplaukti vandenyną ir medžioti tolimojoje pakrantėje. Galbūt ten mums negrėstų jokie pavojai? Mudu su Armana prie jų prisijungėme, įveikėme jūrą... vien tam, kad tenykščiuose kraštuose atrastume mus aplenkusias jilanes. Kad ir kaip keistai skambėtų, pastarųjų mirtis dovanojo gyvybę. Prieš sunaikindami jas išsiaiškinome, kur yra lkhalmenetsa, saloje įsikūręs miestas, padedantis Veintei kariauti prieš tanus.

Neįsivaizduoju, kas įtakojo tolimesnius mano veiksmus - drąsa ar kvailumas. Tikriausiai ir viena, ir kita. Aš priverčiau Ikhalmenetsos eistą nu-traukti antpuolius, sustabdyti pergalẽ bepasiekiančią Veintę. Man pavyko įgyvendinti užsibrėžtą tikslą, ir pasaulyje vėl įsivyravo taika. Mudu su Armana grįžome į savo prie ežero įsikūrusį samadą. Kova baigėsi.

Tiktai gerokai vėliau sužinojau, jog Engė, mano mokytoja ir draugė, išliko gyva. Kartu su pasekėjomis, Gyvenimo Dukterimis, ji rado prieglobstį naujajame pietiniame krašte, kur užaugino miestą - atokiau nuo jas sunaikinti trokštančių jilanių. Taip atsirado kita taikos salelė.

Deja, ilgą laiką nežinojau dar vieno dalyko. Gyvybę išsaugojo ir Veintė, mirties bei neapykantos įsikūnijimas.

Visa tai įvyko praeityje. Dabar aš stoviu prie ežero, prisimerkęs žvelgiu į saulėlydį, mėstau, ką mums nulėmė ateitis.



